

AI

LUẬN VĂN NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

Quá trình phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh giai đoạn 1997 – 2003 – Thực trạng, kinh nghiệm, giải pháp

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết luận nêu trong luận án là trung thực, có nguồn gốc rõ ràng.

Tác giả luận án

Mẫn Bá Đạt

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	
DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU, ĐỒ THỊ	
LỜI MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN	
DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ NGOÀI QUỐC DOANH	6
1.1. Cơ sở lý luận về DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh	6
1.2. Kinh nghiệm phát triển DN vừa và nhỏ ở một số nước.....	22
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP VỪA VÀ	
NHỎ NGOÀI QUỐC DOANH Ở TỈNH BẮC NINH GIAI	
ĐOẠN 1997 ĐẾN NAY	47
2.1. Khái quát về điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội của tỉnh Bắc Ninh ảnh hưởng đến sự phát triển doanh nghiệp vừa và nhỏ ngoài quốc doanh	47
2.2. Chính sách và giải pháp của nhà nước và địa phương về phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh	50
2.3. Thực trạng phát triển của DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh thời kỳ 1997 đến nay	82
2.4. Đánh giá tác động của DN vừa và nhỏ đối với sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh	93
2.5. Bài học kinh nghiệm về phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh.....	114
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN	
DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ NGOÀI QUỐC DOANH	
Ở TỈNH BẮC NINH TRONG THỜI GIAN TỚI	119
3.1. Phương hướng và mục tiêu phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh.....	119
3.2. Những giải pháp nhằm thúc đẩy sự phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh	128
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	172
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ	
DANH MỤC CÁC TÀI LIỆU THAM KHẢO	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	VIẾT TẮT	NỘI DUNG
1	CCN	Cụm công nghiệp
2	CCNLN	Cụm công nghiệp làng nghề
3	CNH, HĐH	Công nghiệp hóa- Hiện đại hóa
4	CTCP	Công ty cổ phần
5	CTTNHH	Công ty trách nhiệm hữu hạn
6	DNNN	DN nhà nước
7	DNTN	DN tư nhân
8	DNVVN	DN vừa và nhỏ
9	HTX	Hợp tác xã
10	UBND	Ủy ban nhân dân
11	NCS	Nghiên cứu sinh

DANH MỤC CÁC BẢNG

<i>Bảng 2.1.</i> Tổng sản phẩm nội địa tỉnh Bắc Ninh (theo giá so sánh năm 1994)...	48
<i>Bảng 2.2.</i> Phân bố các làng nghề trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh	49
<i>Bảng 2.3.</i> Số DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh	83
<i>Bảng 2.4.</i> Số DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh theo quy mô lao động năm 2007.....	86
<i>Bảng 2.5.</i> Doanh thu của các DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh...	87
<i>Bảng 2.6.</i> Lợi nhuận của các DN Bắc Ninh theo khu vực sở hữu	89
<i>Bảng 2.7.</i> Kết quả nộp ngân sách của DN Bắc Ninh năm 2007	90
<i>Bảng 2.8.</i> Thu nhập bình quân của người lao động trong các DN ở tỉnh Bắc Ninh từ 2003-2007	92

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, SƠ ĐỒ

<i>Biểu đồ 2.1.</i> Tỷ trọng loại hình DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh.....	83
<i>Biểu đồ 2.2.</i> Cơ cấu theo ngành kinh tế của các DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh năm 2007	84
<i>Biểu đồ 2.3.</i> Tỷ trọng DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh theo quy mô vốn năm 2007	85
<i>Biểu đồ 2.4.</i> Doanh thu bình quân 1 DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh.....	88
<i>Biểu đồ 2.5.</i> Tỷ trọng tổng sản phẩm phân theo ngành kinh tế của các DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh Bắc Ninh.....	95

LỜI MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Chuyển sang kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, chính sách phát triển kinh tế nhiều thành phần là một chủ trương khoa học mang tính chiến lược của Đảng và Nhà nước nhằm phát huy mọi nguồn lực xã hội cho sản xuất. Với chính sách này, các DN vừa và nhỏ (DNVVN) ngoài quốc doanh ngày càng có vai trò quan trọng và có nhiều đóng góp tích cực vào sự tăng trưởng triển kinh tế của đất nước. Nhìn chung, các loại hình DNVVN ở nước ta trong đó có các DNVVN ngoài quốc doanh chiếm tới gần 96% tổng số các DN (DN) đã tạo việc làm cho gần nửa số lao động trong các DN nói chung và đóng góp đáng kể vào kim ngạch xuất khẩu của đất nước. Thực tế, các DNVVN ngoài quốc doanh đã khẳng định vai trò tích cực của mình vào quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá (CNH, HĐH) và làm đa dạng hoá nền kinh tế thị trường ở nước ta.

Tuy nhiên, trong phát triển kinh tế thị trường và gia nhập WTO đã tạo không ít những thách thức đối với sự phát triển của các DNVVN ngoài quốc doanh ở nước ta hiện nay. Thực tế đó cho thấy, để các DNVVN ngoài quốc doanh phát triển cần thiết phải có sự thay đổi mạnh mẽ không chỉ từ phía nhà nước, mà còn đòi hỏi có sự thay đổi cơ bản từ chính các hoạt động của DNVVN ngoài quốc doanh để nâng cao năng lực cạnh tranh nhằm phát triển mạnh mẽ các DNVVN ngoài quốc doanh trong xu thế đổi mới kinh tế của đất nước.

Thời gian qua ở tỉnh Bắc Ninh, các DNVVN ngoài quốc doanh có sự gia tăng nhanh chóng về số lượng, sự mở rộng về qui mô hoạt động và đã đóng góp tích cực vào sự tăng trưởng kinh tế của địa phương. Tuy nhiên, hoạt động của các DN này vẫn còn nhiều khó khăn dẫn đến tình trạng: sản xuất kinh doanh thiếu ổn định, mang nặng tính tự phát, qui mô nhỏ, hiệu quả kinh

doanh thấp, công nghệ lạc hậu, nguồn nhân lực yếu... Từ những khó khăn của DNVVN ngoài quốc doanh, vấn đề đặt ra là làm gì để các DN này phát triển và có những đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Đó là vấn đề mà các cấp lãnh đạo địa phương rất quan tâm.

Xuất phát từ thực tiễn đó, nghiên cứu sinh (NCS) chọn đề tài “*Quá trình phát triển DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh giai đoạn từ 1997-2003 - Thực trạng, kinh nghiệm và giải pháp*” làm nội dung nghiên cứu.

2. Tổng quan

Nghiên cứu về DNVVN ngoài quốc doanh đã thu hút được sự quan tâm của nhiều học giả, các nhà hoạch định chính sách trong những năm gần đây. Một số công trình đã công bố như:

TS. Phạm Thuý Hồng với đề tài “Chiến lược cạnh tranh cho các DN vừa và nhỏ ở Việt Nam hiện nay” (Nhà xuất bản chính trị quốc gia năm 2004) đã phân tích thực trạng chiến lược cạnh tranh của các DNVVN ở Việt Nam, đề ra các giải pháp, kiến nghị cho các DNVVN trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế.

GS.TS. Nguyễn Đình Hương với tác phẩm “Giải pháp phát triển DNVVN ở Việt Nam”, (Nhà xuất bản chính trị quốc gia năm 2002) cũng đã đưa ra những vấn đề cơ bản về phát triển các DNVVN trong nền kinh tế thị trường, phân tích thực trạng, định hướng và những giải pháp phát triển DNVVN ở Việt Nam hiện nay.

GS. TS. Nguyễn Cúc đã thống kê, phân tích thực trạng các chính sách hỗ trợ DNVVN, từ đó có đề xuất một số điều kiện để phát triển DNVVN ở Việt Nam trong nội dung cuốn sách “Đổi mới cơ chế và chính sách hỗ trợ phát triển DNVVN ở Việt Nam” (Nhà xuất bản chính trị quốc gia năm 2000).

Trong luận án Tiến sĩ kinh tế “Tác động của các chính sách điều tiết kinh tế vĩ mô của chính phủ đến sự phát triển của DNVVN Việt Nam”, TS. Trần Thị

Vân Hoa có một số giải pháp để nâng cao tác động tích cực của các chính sách sau khi phân tích những vấn đề lý luận về DNVVN, vai trò của Chính phủ đối với sự phát triển các DNVVN và đánh giá, nhận xét về những tác động đó.

NCS. Chu Thị Thuý với luận án Tiến sĩ kinh tế “Một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động kinh doanh của DNVVN Việt Nam” lại đi sâu vào nghiên cứu những vấn đề bên trong hoạt động của DN để phát triển các DN bằng cách nâng cao hiệu quả sử dụng vốn, tiết kiệm chi phí, tăng doanh thu.

Nội dung cuốn sách “Một số giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước đối với DN” của TS. Trang Thị Tuyết (Nhà xuất bản chính trị quốc gia năm 2006) đã hệ thống hoá cơ sở lý luận về quản lý nhà nước đối với các loại hình DN, phân tích triệt để thực trạng hoạt động của các loại hình DN nước ta hiện nay và đề xuất các giải pháp hoàn thiện nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới ở nước ta trong tình hình hiện nay.

TS. Phạm Văn Hồng với luận án Tiến sĩ kinh tế “Phát triển DNVVN ở Việt Nam trong quá trình hội nhập quốc tế” đi sâu phân tích lý luận về DNVVN, kinh nghiệm về phát triển DNVVN ở một số nước, cơ hội và thách thức của các DNVVN, đề ra một số giải pháp phát triển DNVVN Việt Nam trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế.

Ngoài ra còn có nhiều bài nghiên cứu đăng trên các tạp chí, các bài tham luận tại hội thảo trong nước và quốc tế đề cập đến sự phát triển của các DNVVN với nhiều nội dung khác nhau.

Nhìn chung, các công trình nghiên cứu về DNVVN, trong đó có DNVVN ngoài quốc doanh đã xem xét nhiều khía cạnh về môi trường kinh doanh, hoàn thiện cơ chế chính sách, nâng cao năng lực cạnh tranh.v.v. Những vấn đề đó có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn đối với phát triển DNVVN ngoài quốc doanh. Tuy nhiên, hiện nay chưa có một công trình nào nghiên cứu về tình hình phát triển DNVVN ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc

Ninh từ khi tái lập tỉnh (1997), vấn đề có ý nghĩa cấp thiết trong công tác định hướng và quản lý với loại hình DN này.

3. Mục đích nghiên cứu

- Luận án nghiên cứu sự phát triển của các DNVVN ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh để thấy được thực trạng với những thành công và hạn chế nhằm tìm ra những giải pháp thúc đẩy sự phát triển của nó trong phát triển kinh tế thị trường và góp phần đẩy nhanh CNH, HĐH.

- Luận án đề xuất một số giải pháp cụ thể nhằm tiếp tục thúc đẩy sự phát triển các DNVVN ngoài quốc doanh tỉnh Bắc Ninh trong phát triển kinh tế ở địa phương hiện nay.

4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu của luận án là quá trình phát triển DNVVN ngoài quốc doanh hoạt động theo Luật DN (trừ các Hợp tác xã, hộ kinh doanh cá thể theo quy định tại Nghị định số 88/2006/NĐ-CP ngày 29 tháng 8 năm 2006 của Chính phủ về đăng ký kinh doanh) ở tỉnh Bắc Ninh.

- Phạm vi nghiên cứu:

+ Về nội dung: Những chính sách của nhà nước và địa phương tác động đến sự phát triển của DNVVN ngoài quốc doanh, hoạt động của DNVVN ngoài quốc doanh và những đóng góp của nó đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

+ Thời gian nghiên cứu từ năm 1997 (năm tái lập tỉnh Bắc Ninh) đến nay.

Đồng thời những kinh nghiệm về phát triển DNVVN của một số nước trên thế giới cũng được nghiên cứu để góp phần làm rõ hơn những vấn đề về phát triển DNVVN ở nước ta, trong đó có tỉnh Bắc Ninh.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong nghiên cứu, luận án sử dụng các phương pháp như phương pháp duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, phương pháp lịch sử kết hợp với

phương pháp logic, đồng thời còn sử dụng các phương pháp phân tích, tổng hợp, thống kê. Nghiên cứu sự phát triển DNVVN ngoài quốc doanh, NCS còn khảo sát, tham vấn ý kiến của các nhà DN, các nhà hoạch định chính sách, các chuyên gia trong nghiên cứu lĩnh vực phát triển DNVVN trong đó có DNVVN ngoài quốc doanh.

6. Đóng góp mới về khoa học của luận án

- Làm rõ thực trạng phát triển DNVVN ngoài quốc doanh ở một địa phương cụ thể là tỉnh Bắc Ninh, nhằm tìm ra những giải pháp tiếp tục phát triển các DN này cho phù hợp với điều kiện đẩy mạnh công nghiệp hoá và phát triển kinh tế thị trường.

- Đề xuất các giải pháp cụ thể để thực hiện các giải pháp đó đối với phát triển DNVVN ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh hiện nay.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài lời mở đầu, kết luận, danh mục các bảng, biểu, các chữ viết tắt, các tài liệu tham khảo, kết cấu của luận án gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển DNVVN ngoài quốc doanh.

Chương 2: Thực trạng phát triển DNVVN ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh giai đoạn 1997 đến nay.

Chương 3: Phương hướng và giải pháp phát triển DNVVN ngoài quốc doanh ở tỉnh Bắc Ninh thời gian tới.

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ NGOÀI QUỐC DOANH

1.1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ NGOÀI QUỐC DOANH

1.1.1. Khái niệm DN vừa và nhỏ ngoài quốc doanh

1.1.1.1. Khái niệm DN vừa và nhỏ

DN là tổ chức kinh tế có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch ổn định, được đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật nhằm mục đích thực hiện các hoạt động kinh doanh.

Nói đến DNVVN là nói đến cách phân loại DN dựa trên quy mô của các DN. Việc phân loại DNVVN phụ thuộc vào loại tiêu thức phân loại quy mô DN. Điểm khác biệt cơ bản trong khái niệm DNVVN giữa các nước là việc lựa chọn các tiêu thức đánh giá quy mô DN và lượng hoá các tiêu thức ấy thông qua những tiêu chuẩn cụ thể. Một số tiêu thức chung, phổ biến nhất thường được sử dụng trên thế giới là: Số lao động thường xuyên, vốn sản xuất, doanh thu, lợi nhuận, giá trị gia tăng.

Khái niệm chung nhất về DNVVN có nội dung như sau:

DNVVN là những cơ sở sản xuất - kinh doanh có tư cách pháp nhân kinh doanh vì mục đích lợi nhuận, có quy mô DN trong những giới hạn nhất định tính theo các tiêu thức vốn, lao động, doanh thu, giá trị gia tăng thu được trong từng thời kỳ theo quy định của từng quốc gia.

Tiêu thức về số lao động và vốn phản ánh quy mô sử dụng các yếu tố đầu vào, còn tiêu thức về doanh thu, lợi nhuận và giá trị gia tăng lại đánh giá quy mô theo kết quả đầu ra. Mỗi tiêu thức có những mặt tích cực và hạn chế riêng. Như vậy, để phân loại DNVVN có thể dùng các yếu tố đầu vào hoặc các yếu tố đầu ra của DN, hoặc là sự kết hợp của cả hai loại yếu tố đó.

**ĐỂ XEM TOÀN TÀI LIỆU,
XIN LIÊN HỆ PHÒNG PHỤC VỤ TÀI LIỆU ĐỊA CHỈ
THƯ VIỆN TỈNH BẮC NINH**

